

ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพ
ในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี :
กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
A Critical Analysis of Communication Pattern for
Peace in the Online Media by Buddhist Peaceful
Means: A Case Study of Komchadluek.Net

สำราญ สมพงษ์

Samran Sompong

สาขาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
Peace Studies Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: off_38@hotmail.com

Doi: 10.14456/jmcupeace.2016.9

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี (2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก และ (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้สำหรับสื่อมวลชนและสังคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า หลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือ หลักการใช้ “วาจาสุภาสิต” มีองค์ประกอบ 5 ประการคือ เหมาะกาล จริง ไพเราะ ประสานประโยชน์ และประกอบด้วยเมตตา ภายใต้เงื่อนไข 6 กรณี มีเพียง 2 กรณีเท่านั้นที่พระพุทธเจ้าตรัส คือ มีองค์ประกอบ “คำพูดที่จริง ที่แท้ เป็นประโยชน์” ครบ เมื่อเวลาเหมาะสม แม้บุคคลจะพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม นับเป็นองค์ธรรมพื้นฐานช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกัน

กันอย่างสันติสุข ขณะที่ทฤษฎีและหลักการการสื่อสารทั่วไปและการสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไป มีองค์ประกอบสอดคล้องกับหลัก “วาจาสุภาสิต” แต่มีจุดเด่นคนละมิติ สื่อออนไลน์มีจุดเด่นด้านมิติแห่งกาลเวลาต้องฉับไวทันที่มุ่งกระจายข้อมูล ขณะที่การสื่อสารเพื่อสันติภาพมีจุดเด่นด้านมิติของการมีส่วนร่วมสร้างประโยชน์ต่อสังคม

จากการวิเคราะห์พบว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้ปรับปรับหน้าที่สะท้อนบริบทของการสื่อสารตามหลัก “วาจาสุภาสิต” ตามโมเดล “14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” คือ “สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ และสร้างสรรค์สันติภาพ” เป็นประโยชน์และคุณค่าส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุขได้ระดับหนึ่ง

คำสำคัญ: การสื่อสาร, สื่อออนไลน์, พุทธสันติวิธี

Abstract

This thesis aims to: 1) study theoretical principles of communication for peace according to Theravada Buddhism, 2) study communication pattern in the online media of Komchadluek's website, and 3) critically analyze communication pattern for peace in online media according to Buddhist Peaceful means.

From the analysis, it is found the following: in relation with principles of communication for peace according to Theravada Buddhism, the usage of 'the Right Speech' with five factors of truth, pleasure for hearing, proper time, usefulness and loving-kindness, is the basic Dhamma that helps humans stay peacefully together. The Buddha, who was the role model in using the Right Speech, would consider these factors under six conditions, which are 1) Untrue, inaccurate, useless, unloved and unsatisfactory words would not be said by the Buddha; 2) True, accurate, useless, unloved and unsatisfactory words would not be said by the Buddha; 3) True, accurate, useful, unloved and unsatisfactory words would be timely said by the Buddha; 4) Untrue, inaccurate, useless, beloved and satisfactory words would not be said by the Buddha; 5) True, accurate, useless, beloved and satisfactory words would not be said by the Buddha; and 6) True, accurate, useful, beloved and satisfactory words would be timely said. Apparently, there were two conditions that the Buddha considered the proper time of saying.

For general theoretical principles of communication and communication for peace, they are in line of those factors of 'the Right Speech' despite having different dimensional strong points; general communication, especially the online media has the strength of fast information spreading; while communication for peace is strong in taking part of making benefits to the society.

From the analysis, it reveals that Komchadluek has performed its duties reflecting communication context according to ‘the Right Speech’ with a model called “Fourteen Sor.”, which represents five important ideas whose spelling in Thai language starts with the 40th alphabet, meaning: essential communication, relational continuation, proper time, peaceful society and peace building; these aim to politely communicate at proper time for usefulness, which lead to continual relationship among people in the society that they will neither be angry with, nor hate each other. This eventually causes value and enhances social peace at some levels.

Keyword: Communication, THE online media, Buddhist peace

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2558 เป็นช่วงเวลาที่สังคมและการเมืองไทยแบ่งสีแบ่งฝายอย่างชัดเจนเกิดความขัดแย้งพัฒนาเป็นความรุนแรงส่อที่จะเกิดสงครามการเมืองส่งผลให้มีการยึดอำนาจถึง 2 ครั้ง อันเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญคือ ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้าง ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ และค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยยุคปัจจุบันเป็นยุคการสื่อสารเชื่อมโยงติดต่อถึงกันได้เพียงเสี้ยววินาที สามารถเข้าถึงข้อมูลและรับรู้ข่าวสารได้มากขึ้น และหาข้อมูลได้ในหลายช่องทางจากมือถือผ่านโปรแกรมยอดฮิตเช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อีเมล เว็บไซต์ ขณะที่สื่อมวลชนเองมีการแข่งขันการนำเสนอข่าวและแย่งชิงพื้นที่ข่าวกัน โดยเน้นประเภทข่าวที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของคน เนื้อหาของข่าวจึงมีลักษณะสร้างวาทกรรมที่เผด็จร้อน รุนแรง ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ทำให้สุขภาพจิตแปรเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมและการแสดงออกอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงในสังคมได้ อันเกิดจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขาดจรรยาบรรณบางคนมีประพฤตินอกกรอบจนกระทั่งถูกศาลตัดสินจำคุก (komchadluek.net, 29 February 2016) เกิดกระแสเรียกร้องให้มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และแสดงความมีจริยธรรม (Wasan Paileeklee, komchadluek.net, 1 March 2016)

คำถามจึงมีอยู่ว่า จะทำอย่างไรให้การสื่อสารไม่เป็นสาเหตุหรือเครื่องมือสร้างความขัดแย้งแต่เป็นการสื่อสารเพื่อสันติภาพหรือสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคมและการเมือง ซึ่งที่ผ่านมาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพ รวมถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งพระพุทธเจ้าให้ความสำคัญกับการสื่อสารหรือการใช้วาจาตั้งแต่เริ่มแรกของการประกาศพระศาสนา นั่นคือหลัก “วาจาสุภาสิต” หรือ “สัมมาวาจา” ซึ่งเป็นองค์ธรรมในมรรคมีองค์ 8 ประการ เป็นหนึ่งในอุดมการณ์ 4 ในโอวาทปาฏิโมกข์ รวมถึงนักคิดยุคต่อมาอย่างเช่น “โยฮัน กัลตุง” (Johan Galtung) หรือ “เจค ลินช์” (Jake Lynch) ที่ได้ทุ่มเทเวลามากกว่า 40 ปี เพื่อการศึกษา พัฒนาองค์ความรู้สาขาวิชาวารสารศาสตร์เพื่อสันติภาพ (Peace Journalism) รวมทั้งมีประสบการณ์ด้านการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง (Jake Lynch, isranews.org, 11 November 2015) ขณะที่วงการสื่อสารมวลชนไทยก็มีจรรยาบรรณในการประพฤติปฏิบัติที่ไม่วายที่จะตกเป็นเครื่องมือในการนำไปสร้างความขัดแย้ง ดังนั้นจึงควรที่จะมีเครื่องมือใหม่เป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อสันติภาพสร้างสังคมสันติสุข

เว็บไซต์คมชัดลึกคลิกเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ของบริษัท เอ็นเอสที นิวส์ จำกัด ภายในเครือเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ปก่อตั้งเมื่อปี 2544 เป็นหนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอข่าว

ทั่วไปมีจุดเด่นในการนำเสนอ “ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์” และในปี 2548 ได้รับรางวัล “หนังสือพิมพ์ยอดเยี่ยมประจำปี 2005” ในงานประชุมหนังสือพิมพ์โลก (World Association of Newspapers หรือ WAN) ที่กรุงโซล ประเทศเกาหลี ขณะที่ผู้วิจัยเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะสื่อมวลชน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งบรรณาธิการเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ได้สัมผัสกับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องได้พบปัญหาการสื่อสารทั้งจากตัวสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ผู้ส่งสารเองและผู้บริหารสื่อหรือผู้รับสาร อีกทั้งได้ทราบว่าการสร้างภูมิรู้เท่าทันสื่อทั้งระดับบุคคล สังคม สถานศึกษา ภาครัฐ ยังไม่มีความชัดเจน ทำให้ประชากรของประเทศก็ดำรงตนอยู่ในกระแสสังคมออนไลน์ที่ร้อนแรงตามยถากรรมและยึดหลักหลักพึ่งตัวเอง จึงควรมีแนวทางการสร้างภูมิรู้เท่าทันสื่อให้กับตัวเองและสมาชิกของครอบครัวตัวเองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ

ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้นมีความสัมพันธ์กับผู้วิจัยโดยตรง บวกกับสถานการณ์การศึกษาแห่งนี้มีหลักการที่ต้องการให้มีการบูรณาการหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ โดยได้สะท้อนสภาพสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขตามแนวทางพุทธสันติวิธีในขณะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร ดังนั้น หากมีการนำแนวคิดหลักการสื่อสารตามแนวทางพุทธสันติวิธีมาบูรณาการเข้ากับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารทั่วไปที่วงการสื่อสารมวลชนไทยยึดแนวปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้ เสริมแนวคิดการสื่อสารเพื่อสันติภาพก็จะสามารถลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมและการเมืองไทยในปัจจุบันนี้ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เพื่อเป็นตัวอย่างในการสื่อสารเพื่อสันติภาพ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์กับวงการสื่อสารมวลชนไทยนำไปประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เพื่อเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ของสื่อมวลชนและสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธี : กรณีศึกษาเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเริ่มศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงแนวคิด หลักการ อิทธิพล ผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี คือ วาจาสุภาสิต รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง ต่อจากนั้นได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด หลักการ อิทธิพลผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับบริบทสื่อออนไลน์ การสื่อสารเพื่อสันติภาพตะวันตก และเว็บไซต์หนังสือหนังสือพิมพ์คมชัดลึกจากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง หลังจากจะได้นำผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางพุทธสันติวิธี โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจากการค้นคว้าคัมภีร์พระไตรปิฎก(ฉบับภาษาไทย) ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงแนวคิด หลักการ อิทธิพลผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่า เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี คือ วาจาสุภาสิต รวมถึงเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการ อิทธิพลผลกระทบ ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับบริบทสื่อออนไลน์ การสื่อสารเพื่อสันติภาพตะวันตก และเว็บไซต์หนังสือหนังสือพิมพ์คมชัดลึกจากเอกสาร ตำราวิชาการ วิทยานิพนธ์ นักวิชาการทั่วไป และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือ เพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยจะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-interview) ผู้บริหารองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลที่เกิดจากการรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์ทั้งหมด เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยจะสรุปรูปแบบการทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธี

ผลวิจัยพบว่าการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาทคือหลัก “วาจาสุภาสิต” ซึ่งเป็นองค์ธรรมเดียวกันกับ “สัมมาวาจา” ในมรรคมงคลแปดหนึ่งในอริยสัจ 4 ซึ่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างสันติภาพทั้งสิ้นส่งผลให้องค์การสหประชาชาติรับรองวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญของโลก

“วาจาสุภาสิต” มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ วาจาที่พูดถูกกาล คำจริง คำอ่อนหวาน คำประกอบด้วยประโยชน์ และพูดด้วยเมตตาจิตตา (Tripitaka : A III. (Thai) 22/198/338) ภายใต้เงื่อนไข 6 กรณี ได้แก่ 1) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส 2) คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส 3) คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์เลือกเวลาตรัส 4) คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส 5) คำพูดที่จริง ถูกต้อง แต่ไม่เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์ไม่ตรัส และ 6) คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น พระองค์เลือกเวลาตรัส (Tripitaka : A III. (Thai) 13/86/88) ซึ่งมีเพียง 2 กรณีเท่านั้นที่พระองค์ตรัส คือ มีองค์ประกอบ คำพูดที่จริง ที่แท้ เป็นประโยชน์ เหมาะกาล ครบ ต่างเพียงเป็นที่รักหรือไม่เป็นที่รัก นับเป็นองค์ธรรมพื้นฐานช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพราะคำสอนในพระพุทธศาสนามีส่วนในการสร้างสันติภาพทั้งสิ้น หากมีปฏิบัติตามศีล สมาธิ ปัญญาแล้วจะไม่ขัดแย้งกับใคร คนที่เข้าถึงวิถีชีวิตแบบพุทธจะไม่ทะเลาะกับใคร และควรยึดทางสายกลางไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง (PhraBrahmapundit Prayoon Dhammacitto, 24 January 2016)

พร้อมกันนี้ผลวิจัยยังพบว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้นสามารถบูรณาการเข้าพบทฤษฎีการสื่อสาร SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล” (David K.Berlo) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544 : 81-82) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล” กับการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี

ทฤษฎี SMCR ของ “เดวิด เค. เบอร์โล”	การสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี
ผู้ส่ง (Source)	พระพุทธเจ้า ยอดผู้รู้จักกาลเทศะ และพุทธบริษัทที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมต่อ
ข้อมูลข่าวสาร (Message)	- พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หนังสือ บทความ มืองค์ประกอบด้วย 1. ถูกกาล 2. จริง 3. อ่อนหวาน 4. ประกอบด้วยประโยชน์ 5. เมตตาจิต - พุทธวิธี (1) สกัจฉา หรือสนทนา (2) บรรยาย (3) ตอบปัญหา (4) วางกฎข้อบังคับ - พุทธลีลา 1. สันติสนทนา ชี้แจงให้เห็นชัด 2. สมาทปนา ชวนให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ 3. สมุตเตตนา เร้าใจให้อาจหาญแก้อั้วล้า 4. สัมปหังสนา ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นร่าเริง
ช่องทางในการส่ง (Channel)	อายตนะภายในและอายตนะภายนอก รวมถึงพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ที่บรรจุอยู่ในรูปแบบมฺขปาฐะ ศิลากจริก ไบลาน เป็นต้น
ผู้รับ (Receiver)	พระอรหันตสาวกและพระสาวกผู้ศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระธรรม

จากตารางแสดงการสรุปที่ผู้ส่งสารคือพระพุทธเจ้าที่มีคุณสมบัติและทักษะเพียบพร้อมของการเป็นผู้ส่งสารคือเป็นผู้มีวิสุทธิคุณมีจิตประกอบด้วยความเมตตากรุณา จึงทำให้สื่อเนื้อหา คือ พระธรรมออกไปที่มีกระบวนการ หรือ องค์ประกอบครบด้วยเหมาะสมแห่งกาล คำจริง คำแท้ อ่อนหวานสุภาพ มีความรับผิดชอบมีเป้าหมายสร้างประโยชน์สุขความเข้าใจให้กับผู้รับสารคือพระสงฆ์ หรือ สาวกที่ถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีสติ

ปัญหาใคร่ครวญและมีความพร้อมที่จะรับสารนั้น มุ่งส่งเสริมโลกให้สงบสุขสร้างความปรองดองสร้างความสมานฉันท์มากกว่ามุ่งทำลายสร้างความขัดแย้ง รุนแรงและสงคราม ด้วยเทคนิคลีลา วิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ บุคคลเป็นสำคัญ

2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผลวิจัยพบว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกเป็นสื่อออนไลน์ประเภทหนึ่งในเครือเนชั่นที่ก่อตั้งมานานกว่า 40 ปี ที่ให้ข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชนอย่างรวดเร็วทันที่สุภาพ โดยยึดหลักปรัชญาและจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชนอย่างเคร่งครัดคือ “ความจริง ข้อเท็จจริง ความเป็นกลาง อิสระ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ไร้การครอบงำทุกรูปแบบ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ” ซึ่งเรียกว่า “เนชั่นเวย์” หรือมีสโลแกนที่ว่า “ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา” เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ คำว่า “สันติภาพ” กว่า 1 หมื่นชิ้นงานตลอดระยะเวลา 10 ปีที่เก็บไปช่วงที่ทำการวิจัย มีผู้ติดตามเฉลี่ยวัน 1.2 แสนคนต่อวัน มียอดคนติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจและทวิตเตอร์อย่าง 1 ล้านคน จึงเป็นสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อสังคมพอสมควร เพราะหน้าที่เป็นผู้สื่อสารเนื้อหาไปส่งผู้รับสารที่สุภาพตั้งอยู่บนฐานของความจริงข้อเท็จจริงในลักษณะคมชัดลึกเป็นที่ตั้ง โดยได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของปัญหาของสังคม สาเหตุของปัญหา เป้าหมาย และนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สังคมเกิดสันติสุขลดปัญหาความขัดแย้งรุนแรง โดยมุ่งหวังสร้างสันติสังคม ซึ่งสอดคล้องหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพทั่วไปโดยมุ่งการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและเปิดเป็นพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างสันติสังคม ตรงตามแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารเพื่อสันติภาพของ “โยฮัล กันตุง” (Johan Galtung) (Jake Lynch, isranews.org, 11 November 2015) ที่มีองค์ประกอบคือ มุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ รายงานความจริง ถูกต้อง สมดุล เป็นกลาง จากเสียงจากประชาชนทั่วไปและเหยื่อที่หลากหลายทั่วถึงไม่ใช่เฉพาะแหล่งข่าวที่สำคัญและน่าสนใจเท่านั้น และให้น้ำหนักในเรื่องทางออกของความขัดแย้งโดยเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแทนที่จะเป็นผู้สังเกตการณ์และรายงานสถานการณ์เท่านั้น

3. วิเคราะห์ประโยชน์และคุณค่าของรูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีในสื่อออนไลน์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก

ผลวิจัยพบว่า การสื่อสารเพื่อสันติภาพในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามหลักพุทธสันติวิธีคือวาจาสุภาสิต ทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ ตรงตามหลักวาจาสุภาषิตที่ว่า “กาลเณ ภาสิตา” โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่รวดเร็วทันกาลทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนหรือแจ้งเหตุภัยให้กับสังคมได้รับทราบ แต่ถึงกระนั้นได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปตามกาลอย่างเช่นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างเช่นวันวิสาขบูชาโลก วันมาฆบูชา หรือวันบุคคลสำคัญนำเสนอมุมมองเพื่อเตือนสติสังคมอย่างวันสุนทรภู่ก็นำเสนอว่า “‘สุนทรภู่กวีเอก’นักสื่อสารเพื่อสันติภาพโลก” หรือแม้แต่ช่วงที่อากาศร้อนก็ได้เสนอรายงานเรื่อง “พัดลมยี่ห้อ ‘สันติ’ แก่โลกร้อนวันคุ้มครองโลก”

การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง ตรงตามหลักวาจาสุภาषิตที่ว่า “สจจา ภาสิตา” คำพูดที่เป็นความจริง โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอัตลักษณ์ของเครือข่ายเช่นโดยเฉพาะ “สุทธิชัย หยุ่น” (Yoon, 2000) ที่ให้ความสำคัญและได้สะท้อนออกมาเป็นโมเดลคือ “ABC” A คือความถูกต้องแม่นยำ B คือ สั้นและกระชับ C คือ ความชัดเจนกระชับแจ้งในการเขียน ทำให้เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “สันติภาพ” มากกว่า 1 หมื่นชิ้นงานตลอดระยะเวลา 7 ปีที่เก็บไปช่วงที่ทำการวิจัย สอดคล้องกับหลักอริยสัจคือความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ อันได้แก่สภาพปัญหาความขัดแย้งความรุนแรงของสังคม และการเมือง ทั้งภายในประเทศไทยและต่างประเทศ สาเหตุของปัญหา 5 ประการ คือ ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้าง ผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ และค่านิยม โดยเฉพาะอย่างการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทออนไลน์ทำให้เกิดสภาพปัญหาดังกล่าว เป้าหมายของการแก้ปัญหาได้ยกตัวอย่างหมู่บ้านสันติสุขเช่นหมู่บ้านสรรไวยให้ต้นแบบวิธีปรองดอง หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านสันติสุข หรือ สันติคาม (Peace Village) พร้อมแนวทางของการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้เป็นหมู่บ้านปรองดองสันติสุขอย่างแท้จริง รวมถึงหมู่บ้านช่อสะอาดปลอดการทุจริตคอร์รัปชัน พร้อมกับเสนอแนะให้ปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับประเทศไทยเข้าสู่ยุคสูงวัย (komchadluek.net, 9 October 2015)

สำหรับวิธีการแก้ปัญหานั้นได้สะท้อนตามสาเหตุของปัญหา 5 ประการโดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสารข้อเสนอแนะในการปฏิรูปสื่อสะท้อนแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาทั้งระดับองค์กรอย่างเช่น สหประชาชาติ รัฐสภา สถานการศึกษาอย่างเช่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย(มจร) มีที่ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยการสร้างสันติภาพภายในคือส่งเสริมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานวัย (komchadluek.net, 9 October 2015) และเปิดหลักสูตรสันติศึกษาการสร้างสันติภาพภายนอกให้บริการสังคมโดยเปิดโอกาสให้บุคคลต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศเข้ามาศึกษา เป็นแม่งานในการจัดงานวันวิสาขบูชาโลก เปิดเวทีระดมความคิดเห็นหาแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังได้สะท้อนวิธีการแก้ปัญหาระดับบุคคลด้วย

การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน ตรงตามหลักวาจาสุภาษิตที่ว่า “สนหา ภาสิตา” โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ไม่หยาบโลน กระชับ เน้นคุณภาพเป็นสำคัญ เห็นโทษของคำไม่สร้างความเกรียตขังเพื่อตอบสนองกระแสหรือการตลาด แม้จะอ่อนด้อยด้านการใช้ภาษาบ้าง แต่ก็ ไม่ใช่คำพูดหรือถ้อยคำที่สะท้อนถึงอารมณ์ของผู้ที่ถูกกล่าวหาใช้ในการพาดหัวข่าวหรือนำมาใช้ในการโปรยข่าวหรือกระตุ้นความรู้สึกหรือหวังเฉพาะยอดกดไลก์กดแชร์ แต่อาจจะพาดหัวข่าวรุนแรงบ้างนั้นก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของศิลปะเป็นสำคัญ

การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข ตรงตามหลักวาจาสุภาษิตที่ว่า “อตถสยหิตา ภาสิตา” โดยได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “สื่อสารสาธารณะ” (public broadcasting) เน้นข่าวเจาะ (exclusive) เจิงสืบสวนสอบสวน มีรูปแบบการรายงานข่าวที่เน้นการอธิบายเรื่องที่สลับซับซ้อนหรือมีหลายมิติ (Explanatory Journalism) มุ่งเพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์ นับได้ว่าเป็นคนทำข่าวมืออาชีพและมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อมวลชน

การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา ตรงตามหลักวาจาสุภาษิตที่ว่า “เมตตจิตเตน ภาสิตา” โดยเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกได้ส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานจิตที่เป็น “สัมมาทิฐิ” ความคิดที่ถูกต้องหรือมีฐานความคิดเรื่องสันติภาพเสียก่อน ซึ่งการสร้างจิตให้มีเมตตาได้นั้นจึงผ่านการฝึกตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทคือปฏิบัติตามหลัก “วิปัสสนากรรมฐาน” อันเป็นฐานของการสร้าง “สันติภาพภายใน” บุคลากรในองค์กรสื่อเครื่องนี้มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับหลัก “สันติภาพ” คือ มุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ รายงานความจริงจากเสียงของประชาชนทั่วไปและเหยื่อ มีส่วนร่วมในการหาทางออกของความขัดแย้ง จึงทำการส่งสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ตั้งอยู่บนหลักของ “สื่อสันติภาพ” และสอดคล้องกับหลักวาจาสุภาษิต เมื่อมนุษย์สื่อสารกันโดยไร้ความรุนแรง มีความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขทั้งภายในจิตใจและทางสังคมภายนอก (Mansumittrchai, 2015 : 172) และเมตตานี้นับเป็นเบญจธรรมนับเป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนาคือพระนิพพาน (Yodthong, 2015 : 20) สามารถสรุปรวบยอดได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี

การสื่อสารเพื่อสันติภาพ ตามแนวพุทธสันติวิธี	เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
การสื่อสารที่สอดคล้องกับกาลเทศะ “กาเลน ภาสิตา”	รวดเร็วทันสถานการณ์ เนื้อหาถูกต้องรอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบเป็นสำคัญ
การสื่อสารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง “สัจจา ภาสิตา”	สะท้อนความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ” 4 ด้าน 1. ทุกข์ สภาพปัญหาสังคมการเมืองไทยรอบ 10 ปี 2. สมุทัย สาเหตุของปัญหา ๕ ด้าน มาจากข้อมูลข่าวสาร สร้างความขัดแย้ง รุนแรง เฮดสปีดเต็มจอ นักการเมือง รากเหง้ามาจาก ตัณหา ทิฐิ และมานะ หรือโลภะ โทสะ และโมหะ 3. นิโรธ เป้าหมายของการแก้ปัญหา คือ หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านสันติสุข สันติคาม ปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับไทยยุคสูงวัย 4. มรรค วิธีการแก้ปัญหาทั้งระดับบุคคลและองค์กรอาทิมจร (1) สร้างสันติภาพใน ส่งเสริมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เปิดหลักสูตรสันติศึกษา (2) สร้างสันติภาพภายนอก เปิดโอกาสให้ฆราวาสไทยนานาชาติมาศึกษา เปิดวิธีหาทางแก้ปัญหา ความขัดแย้ง เป็นแม่งานจัดงานวันวิสาขบูชาโลก อบรมพระธรรมทูต คุณสมบัติคือ ความเป็นมืออาชีพ ตั้งอยู่บนหลักสากล ทฤษฎี “FACT” และจรรโลงศาสนา
การสื่อสารที่ไพเราะอ่อนหวาน “สนทนา ภาสิตา”	เน้นคุณภาพ สุภาพ ไม่สร้างวาทกรรมเกลียดชัง หวังยอกกตไลน์กตแซร์
การสื่อสารที่เสริมสร้างประโยชน์สุข “อตุลสถิตา ภาสิตา”	มุ่งประโยชน์สันติสุข ชี้นำส่งเสริมไปในแนวทางที่ดีได้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธี (ต่อ)

การสื่อสารเพื่อสันติภาพ ตามแนวพุทธสันติวิธี	เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึก
การสื่อสารที่ประกอบด้วยเมตตา “เมตตจิตเตน ภาสิตา”	ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเข้าใจหลักเมตตา สันติภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติการมีความเข้าใจหลักการ สันติภาพและกระจายความรู้สู่สังคมทั่วไป

จากตาราง แสดงการวิเคราะห์ให้เห็นว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกตามแนวทางการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธสันติวิธีคือวาทจาสุภาสิตได้ดีในระดับหนึ่ง โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาจำนวน 10,000 ชิ้นงานและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสรุปได้ว่า เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึคนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ รวดเร็วทันสถานการณ์ เนื้อหาถูกต้องรอบด้าน คำนึงถึงผลกระทบเป็นสำคัญสะท้อนความจริงอันประเสริฐ “อริยสัจ” 4 ด้าน ทั้งทุกข์คือสภาพปัญหาสังคมการเมืองไทยรอบ 10 ปี สมุทัยคือสาเหตุของปัญหา 5 ด้าน โดยมาจากข้อมูลข่าวสารสร้างความขัดแย้ง รุนแรง เฮดสปิดเต็มจอ และนักการเมืองเป็นต้น อันมีรากเหง้ามาจาก ตัณหา ทิฐิ และมานะ หรือโลภะ โทสะ และโมหะ นิโรธ คือ เป้าหมายของการแก้ปัญหาคือหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านสันติสุข สันติคาม ปรับวัดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมรับประเทศไทยเข้าสู่ยุคสูงวัย และมรรคคือวิธีการแก้ปัญหาทั้งระดับบุคคลและองค์กรอาทิ มจร ที่ได้สร้างสันติภาพภายในโดยส่งเสริมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานให้กับนิสิตและประชาชนทั่วไป เปิดหลักสูตรสันติศึกษาระดับปริญญาโทและเอก สร้างสันติภาพภายนอก โดยเปิดโอกาสให้ฆราวาสทั้งไทยและนานาชาติได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาชีวิต เปิดเวทีระดมความเห็นหาทางแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง เป็นแม่งานจัดงานวันวิสาขบูชาโลก อบรมพระธรรมทูต เนื่องจากว่ามีคุณสมบัติคือ ความเป็นมืออาชีพ ตั้งอยู่บนหลักสากล ทฤษฎี “FACT” และจรรยาบรรณ ได้นำเสนอเนื้อหาที่เน้นคุณภาพ สุภาพ ไม่สร้างวาทกรรมเกลียดชัง หวังยอดกตโลภคตแดร์ มุ่งประโยชน์สันติสุข พยุงและชี้แนะนำสังคมไปในแนวทางที่ดีได้ ก็เนื่องจากว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการเข้าใจหลักเมตตา สันติภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติการมีความเข้าใจหลักการสันติภาพและกระจายความรู้สู่สังคมทั่วไป

โมเดล “14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”

จากการทำหน้าที่เว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกในฐานะสื่อออนไลน์บนหลัก “วาทาสภาชีวิต” ซึ่งเป็นฐานของการสื่อสารเพื่อสันติภาพตามแนวทางพุทธสันติวิธีสอดคล้องประสานกับทฤษฎีการสื่อสารเพื่อสันติภาพสันติภาพตะวันตก สามารถสร้างเป็นรูปแบบหรือโมเดล “14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” คือ “สื่อสารสาระ สืบสานสัมพันธ์ สมัยสมพงษ์ สังคมสุขสำราญ สร้างสรรค์สันติภาพ” ดังแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 โมเดล “14 ส.สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ”

จากแผนภาพแสดงของโมเดล “14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” สามารถอธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้

1. สื่อสารสาระ คือ สื่อสารที่ตรงกับความเป็นจริง ข้อเท็จจริงตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน ก่อนนำเสนอ ถูกต้องแม่นยำ ครบถ้วน สมดุล โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตรงไปตรง เป็นกลาง ไร้อคติ ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหาให้โอกาสได้ตอบในโอกาสแรกที่ทำได้โดยเอาใจเราใส่ใจเขาในสถานการณ์เดียวกัน

2. สืบสานสัมพันธ์ คือ สื่อสารด้วยภาษาที่สัน กระทบ เร้าใจ สุภาพ ไม่หยาบโลน ไม่สร้างวาทกรรมให้เกิดความเกลียดชัง มีความชัดเจนกระจ่างแจ้งในการเขียน

3. สมัยสมพงษ์ คือ สื่อสารเหมาะสมกับกาลเวลา เมื่อมีเนื้อหาที่มืองค์ประกอบครบ ทั้งความจริงแท้ และมีประโยชน์ครบถ้วนแล้ว เวลาเหมาะสมแม้ว่าคนจะพอใจหรือไม่พอใจก็ต้องนำเสนอ พร้อมรู้จักพอ รู้จักรอ และรู้จักประมาณ ไม่นำเสนอหากจะส่งผลกระทบ

4. สังคมสุขสำราญ คือ สื่อสารที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สันติสุขต่อสังคมโดยรวมในรูปแบบการเปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้พื้นที่ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาแทนที่จะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์และรายงานสถานการณ์เท่านั้น

5. สร้างสรรค์สันติ คือ ผู้ส่งสารมีพื้นฐานจิตที่มีเมตตา มีความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพเป็นอย่างดีพร้อมกระจายความเข้าใจนั้นไปสู่สังคมในระดับต่างๆ พร้อมตั้งมั่นใจอยู่ในจริยธรรมสื่อเป็นสำคัญ

จากการวางคำว่า “สร้างสรรค์สันติ” ไว้ตรงกลางและเชื่อมด้วยเส้นเป็นวงกลมนั้นแสดงให้เห็นว่า การสร้างสรรค์สันติเป็นหัวใจความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสันติภาพภายในซึ่งเกิดจากฐานจิตที่ประกอบด้วยเมตตาที่พัฒนามาจากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน แล้วแผ่สันติภาพภายในนั้นให้กระจายไปสร้างสันติภาพภายนอกด้วย “สื่อสารสาระ” เป็นต้น

สรุป

การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขแม้ความคิดเห็นขัดแย้งกันบ้าง หากมีมาตรการในการบริหารจัดการความขัดแย้งนั้นให้อยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ที่มนุษย์ได้วางไว้ก็จะไม่พัฒนาไปสู่ความรุนแรงและสงครามได้ มาตรการดังกล่าวประการหนึ่งนั่นก็คือการสื่อสารหรือการใช้วาจาสื่อความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งในโลกนี้ก็มีมาตรการที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม โดยมีการกำหนดเป็นทฤษฎีการสื่อสารก็คือ การสื่อสารเพื่อสันติภาพ ที่มืองค์ประกอบคือ มุ่งเน้นเรื่องสันติภาพ รายงานความจริง เสียงจากประชาชนทั่วไปและเหยื่อ และให้น้ำหนักในเรื่องทางออกของความขัดแย้ง ขณะที่หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาคือ “วาจาสุภาสิต” หรือ “สัมมาวาจา” 1 ในมรรคมืองค์ 8 เป็นส่วนหนึ่งในอริยสัจ 4 คือความจริงอันประเสริฐเป็นทางให้ถึงสันติสุขได้ นับเป็นการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิงพุทธได้ เพราะว่าคำสอนของพระพุทธศาสนานั้นเป็นแนวทางในการสร้างสันติภาพทั้งนั้น โดยหลัก “วาจาสุภาสิต” ซึ่งมีรูปแบบพิเศษคือพระพุทธเจ้าจะตรัสวาจาครั้งใดนั้น ภายใตเงื่อนไข 6 กรณ มีเพียง 2 กรณเท่านั้นที่พระพุทธเจ้าตรัส คือ มืองค์ประกอบ “คำพูดที่จริงที่แท้ เป็นประโยชน์” ครบ เมื่อเวลาเหมาะสม แม้บุคคลจะพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม นับเป็นองค์ธรรมพื้นฐานช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จากการการสื่อสารเพื่อสันติภาพเชิงพุทธไปวิเคราะห์การทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของเว็บไซต์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกซึ่งเป็นสื่อออนไลน์ประเทศหนึ่งพบว่า ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักวาจาสุภาสิต สามารถสะท้อนออกมาเป็น “14 ส. สื่อเพื่อสันติภาพเชิงพุทธ” นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนและสังคมทั่วไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

รูปแบบการสื่อสารเพื่อสันติภาพในสื่อออนไลน์ตามแนวทางพุทธสันติวิธีคือ “วาจาสุภาสิต” ที่มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ วาจาที่พูดถูกกาล คำจริง ไพเราะ คำประกอบด้วยประโยชน์ และพูดด้วยเมตตาจิตา กับปรัชญานิตยศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และหลักการสื่อสารเพื่อสันติภาพนี้มีสอดคล้องกันต่างกันแต่เพียงจุดเน้นและองค์รวมของการนำไปใช้และการตีความหมาย ดังนั้นการนำหลัก “วาจาสุภาสิต” ไปใช้ในการสื่อสารให้เกิดประโยชน์ไม่สร้างปัญหานั้นจะต้องเข้าใจหลักการให้ชัดเจน อีกทั้งจะต้องตีความหมายของคำที่เกี่ยวข้องให้ตรงกันอย่างเช่นคำว่า “ความเป็นกลาง” ซึ่งวงการสื่อสารยังเข้าใจคาดเคลื่อนกันจึงทำให้มีคำถามว่า “ความเป็นกลาง” จะต้องตั้งอยู่บนฐานของความถูกต้องหรือไม่ ดังนั้นควรมีแนวทางแก้ไขปรับปรุงดังนี้

1.1 นักข่าวจะต้องมีทักษะด้านสันติวิธี โดยนำหลัก “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ไปใช้ให้แทรกซึมอยู่ในการวางแผนการทำงานขององค์กรสื่อในแต่ละวันหรือในรูปแบบการนำเสนอข่าวให้ได้มากที่สุดเพื่อให้มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองโดยไม่อิงกระแส

1.2 ผู้บริหารองค์กรสื่อจะต้องมีนโยบายและทิศทางเกี่ยวกับ “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ที่ชัดเจน บริหารงานแบบองค์รวมหรือคอนเวอร์เจนซ์ที่เป็นระบบมากขึ้นโดยนำหลักการวิจัยทดลองเข้ามาเสริม และบูรณาการข้อมูลเข้ากับส่วนต่างๆ ให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันแต่ไม่ตามกระแสมากเกินไป และควรวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักศาสนาให้ผู้บริโภคได้เข้าใจ

1.3 องค์กรสื่อสารมวลชนไทย ควรจะจัดอบรมสร้างเข้าใจเกี่ยวกับหลัก “การสื่อสารเพื่อสันติภาพ” ให้แก่นักข่าวภาคสนามอย่างต่อเนื่อง ประสานสถานศึกษาให้วิเคราะห์วิจัยจัดอบรมนักข่าว ขณะที่ตัวสมาคมสื่อเองควรตั้งอยู่บนฐานความเป็นกลางทางการเมืองอย่างแท้จริง

References

- komchadluek.net. (1 March 2016). **Do not fall ! ‘ Sorayut drill News’ held normally.** [online] <http://www.komchadluek.net>.
- Lynch, J. (11 November 2015). **Media for Peace and Conflict central fire ... stop hate speech – visualization Devil.** [online] <http://www.isranews.org>.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). **Tripitaka : Thai version.** BKK: MCU Press. [A III. (Thai) Vol. 20]
- Paileeklee, W. (1 March 2016). **Business - Ethical questions that measure three channels.** [online] <http://www.komchadluek.net>.
- Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2016). Rector of Mahachulalongkornraja- vidyalaya University. **Interview.** 24 January.
- Pintong, M. (2015). Mercy Message : A Path to Peach. **Journal of MCU Peace Studies.** 3(2), 162-175.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2001). **Communications Processor Series of philosophy and communication theory.** (4th ed). Nonthaburi: Sukhothai Thammatirat University.
- Yodthong, A. (2015). An Analytical Study of Desires as Cause of the Conflict. **Journal of MCU Peace Studies.** 3(1), 1-22.
- Yoon, S. (2000). **Crazy News.** Samutprakan: Nation Multimedia Group.